

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ Н. О. БІГУНОВОЇ «ПОЗИТИВНА ОЦІНКА: ВІД КОГНІТИВНОГО СУДЖЕННЯ ДО КОМУНІКАТИВНОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ»

Бабелюк О. А.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри технічного перекладу*

*Навчально-наукового інституту психології соціальної роботи
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

Монографія Н. О. Бігунової присвячена комплексному дослідженню когнітивно-прагматичної природи, а також конверсаційних закономірностей експлікації позитивної оцінки в англomовному літературному дискурсі та кінодискурсі.

Актуальність досліджуваної Н. О. Бігуною теми не викликає сумнівів, адже досі відсутні інтегровані дослідження ілюктивних цілей, перлюктивного ефекту, вербального і паравербального маркування мовленнєвих актів позитивної оцінки. Крім того, актуальність рецензованої монографії зумовлена необхідністю систематизації і узагальнення емпіричних даних, які свідчать про обумовленість вираження оцінки комунікативними стратегіями, визначеними очікуваннями і намірами комунікантів, їх особовими і соціальними характеристиками.

Оскільки процес комунікації не може бути адекватно описаний без розуміння когнітивних процесів, що відбуваються у свідомості учасників спілкування під час породження та сприйняття мовлення, цілком слушним вважаємо звернення авторки не лише власне до лінгвальних і релевантних екстралінгвальних параметрів позитивно-оцінної комунікації, а й до їхніх ментальних репрезентацій.

Отже, синтез комунікативної та когнітивної парадигм уможливив різнобічне висвітлення позитивної оцінки в англomовному художньому дискурсі та кінодискурсі. Досліджені шляхи перетворення оцінного судження персонажа про об'єкт дійсності у висловлювання позитивної оцінки та варіанти їхнього співвідношення: повна або часткова тотожність, невідповідність або за ступенем інтенсивності або за знаком «плюс» - «мінус».

Урахувавши когнітивні та комунікативні аспекти реалізації позитивної оцінки в художньому дискурсі, авторка запропонувала власну таксономію позитивно-оцінних мовленнєвих актів, до яких віднесла схвалення, похвалу, комплімент і лестощі, та за допомогою конверсаційного аналізу встановила їхні структурні варіанти.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що у роботі оцінку вперше потрактовано як когнітивно-дискурсивний феномен; виявлено й системно описано прагматичні особливості перетворення оцінного судження в оцінне висловлювання. Запропоновано алгоритм функціонування оцінних висловлювань як комунікативних тактик реалізації певних комунікативних стратегій. Більше

того, встановлено варіанти перетворення, редукування, інтенсифікації оцінки при її реалізації в тій чи іншій комунікативній ситуації. У роботі вперше з когнітивно-прагматичних позицій досліджено оцінний потенціал паравербальних засобів комунікації, описано інтонаційні засоби експлікації позитивної оцінки. Теоретичне значення такого наукового доробку є безсумнівним.

Обґрунтованість і достовірність основних положень рецензованої праці забезпечено коректним застосування інтегрального методу, методу лінгвістичного опису, контекстуально-інтерпретаційного методу, функціонально-семантичного та експериментально-фонетичного методів, за допомогою яких опрацьовано належний обсяг емпіричного матеріалу.

Можливість використання основних положень монографії під час викладання низки лінгвістичних дисциплін та спецкурсів, зокрема з проблем теорії оцінки, прагмалінгвістики, паралінгвістики, теорії мовленнєвих актів, дискурсології тощо, зумовлює практичну цінність роботи.

Усі узагальнення, зроблені авторкою, підкріплені достатнім фактичним та дослідницьким матеріалом; загальні висновки сформульовано чітко і переконливо.

Логічна побудова монографії, достовірність отриманих результатів, які можуть стати підґрунтям для подальшого вивчення когнітивно-прагматичної природи позитивної оцінки, наукова виваженість у викладенні матеріалу заслуговують на схвалення.

Проте, як і будь-яке ґрунтовне дослідження, робота Н. О. Бігунової не позбавлена певних вразливих місць: на мою думку, варто було б детальніше зупинитися на когнітивних процесах у зображеному мисленні персонажа художнього твору.

Загалом аналізована праця "Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання" піднімає проблему надзвичайно важливу для когнітивної лінгвістики в цілому та для когнітивної семантики зокрема. Вважаю, що основні результати викладеного у монографії дослідження дають підстави для висновку про своєчасний і, безперечно, вагомий внесок Н. О. Бігунової у розвиток когнітивної семантики та прагмалінгвістики. Праця буде цікавою не лише лінгвістам, але й усім, хто цікавиться питаннями мови, мовлення, дискурсології, теорії комунікації, паралінгвістики. Викладене вище дозволяє рекомендувати монографію Н. О. Бігунової до друку.